

Katekumenatets

gudstjänster

Katekumenatets gudstjänster

Dopet i centrum

Katekumenatet är dopundervisning och katekumenatets fyra liturgier är, enkelt uttryckt, dopgudstjänstens fyra delar som byggts ut och firas vid fyra olika tillfällen under katekumenatsåret istället för vid en och samma gudstjänst. Liturgierna firas alltid som en del av församlingens ordinarie utlysta gudstjänster, oftast söndagens huvudgudstjänst. På så sätt blir omvändelseprocessen i dopet tydligare, både för församlingen och för deltagarna i katekumenatsgruppen. Spridningen ger också deltagarna tid att, steg för steg, finna en personlig tro och att bekräfta sitt dop.

Namnen på de fyra liturgierna – *välkommandet*, *kallelsen*, *bekräftelsen* och *sändningen* – visar hur de utgör de olika delarna i dopgudstjänsten – och speglar katekumenatets övergripande syfte: att erbjuda och betona dopet som plattform för människors livsåskådning.

Gudstjänsten i centrum

I katekumenatet är församlingens gemensamma gudstjänster centrala och ur dem hämtas teman för undervisning och samtal. Gudstjänsten ger också den enskilde deltagaren möjlighet till fördjupning i tron.

Regeln är att katekumenerna tillsammans firar respektive liturgi då gruppens gemensamma erfarenhet står i centrum för undervisningen.

Varje liturgis specifika tema och innehåll kan gestaltas och utformas på olika sätt med hänsyn till gruppens behov och önskemål liksom till lokala förutsättningar och traditioner i församlingen. Ett viktigt syfte med liturgierna är att rituellt bekräfta katekumenatets olika steg och att relationen mellan Gud och den enskilde katekumenen skall bli tydlig och levandegjord. Därför är det viktigt att liturgierna alltid utformas i dialog med katekumenerna.

Deltagarna i centrum

Även om man har stor frihet i utformningen av liturgierna så kan följande punkter ändå sägas vara bärande och bör ingå:

- Liturgierna innehåller gemensamma handlingar för gruppen, som uttrycker det aktuella temats skeende/passage/steg
- Liturgierna har en enkel och personlig ton så att katekumenerna blir fria att ta till sig handlingar, ord och riter utifrån sin egen situation och tolka in dem i det egna livet
- Engagera flera sinnen – syn, hörsel, känsel, smak, lukt!
- Liturgierna präglas av en språklig stringens och precision
- Liturgierna innebär behov, *medan de firas*, inte förklaras. De får gärna vara öppna och möjliga att tolka på flera olika sätt

Liturgierna präglas också av ett antal gemensamma drag:

- Katekumenerna är i centrum för tilltalet och skeendet och de nämns vid namn
- Liturgierna innehåller tydningsord och förkunnelse
- Bibeltexterna illustrerar och förtydligar den aktuella liturgins tema

- Liturgierna innehåller oftast någon fysisk gest, handling eller beröring, till exempel ljusständning, handpåläggning, knäfall, korstecknande etc.
- Liturgierna innehåller alltid förbön för katekumenerna och ibland även för medvandrande och ledarna

Konkreta förslag på hur de fyra liturgierna kan utformas finns till exempel i böckerna *Ditt ansikte söker jag* (E. Lindow) och *Vägens gemenskap* (M. Hansson, N. Hammarström), se litteraturlistan i detta material. Du kan också kontakta någon församling eller något stift som arbetar med katekumenatet för att få fler konkreta tips på hur liturgierna utformas.

Välkommandets gudstjänst

Den första av katekumenatets liturgier är välkommandet. Här presenteras katekumenerna och välkomnas som grupp i församlingen. Välkommandet markerar starten på den gemensamma vandringen. Om man vill kan katekumenerna säga några korta ord om sina frågor och förväntningar på det kommande året. De kan också få en gåva, till exempel en Bibel.

I välkommandet synliggörs och tydliggörs att Gud kallar människor. Här bemyndigas också (den gudstjänstfirande) församlingen i sitt uppdrag att vara gemenskap och förebedjare för deltagarna i katekumenatsgruppen. Utifrån detta syfte kan välkommandets gudstjänst utformas på flera olika sätt.

Kallelsens/fördjupningens gudstjänst

Kallelsens gudstjänst är den liturgi där katekumenerna får sin första tid i katekumenatet bekräftad och tar ett ytterligare steg på katekumenatsvägen. I kallelsens liturgi får deltagarna aktivt svara ”ja” på frågan om de vill fördjupa sin tro. Deras val att ta steget in i en tid av fördjupning inför dopet/bekräftelsen välsignas och markeras genom någon form av symbolhandling, till exempel korstecknande eller bön med handpåläggning. Deltagarna får även ta emot Herrens bön och Trosbekännelsen som texter som på ett symboliskt sätt får representera fördjupningen.¹ Den gudstjänstfirande församlingen uttrycker i kallelsens gudstjänst att man vill stödja katekumenerna på deras fortsatta vandring.

Det är viktigt att uttrycka att tron aldrig är färdig, utan att den fördjupas och förändras livet igenom. För katekumenen handlar det om en önskan att ta ett steg till, att uttrycka en vilja att fortsätta söka en personlig kristen tro i väntan på dopet. Tvivlet, osäkerheten och skepsisen kan och får finnas kvar genom hela katekumenatstiden.

Fördjupningen innebär en tid av större fokusering på det egna troslivet och det egna dopet; Hur skall det jag hittills lärt mig och erfarit formas till min egen tro? På vilket sätt kan och vill jag säga ja till dopet? Det är viktigt att kallelsen/fördjupningen förmår balansera och formulera denna fokusering med stor lyhördhet och öppenhet för katekumenernas egna tankar och frågor som genomgående skall stå i centrum.

Bekräftelsens gudstjänst

I bekräftelsens gudstjänst firas dop, konfirmation eller doppåminnelse. Eftersom påsken av tradition är den högtid då dop av vuxna har firats i kyrkans historia, förläggs ofta bekräftelsen till någon av påsktidens gudstjänster (påsknatten, påskdagen, eller annan närliggande söndag). I bekräftelsens

¹ Andra förslag på gåvor som passar inför fördjupningens början kan vara en ikon, en Frälsarkrans eller en bönbok.

liturgi får katekumenen, utöver att bekräfta sin tro och sitt dop enskilt, även göra detta tillsammans med församlingen när man i gudstjänsten förnyar sina doplöften.

I en katekumengrupp kan det finnas de som vill bli döpta eller konfirmerade, medan andra redan genomgått dessa riter tidigare i livet. Bekräftelsens liturgi utformas då så att alla deltagare blir bekräftade utifrån sitt specifika steg. Dop, konfirmation och förnyelse av doplöften kan finnas i samma gudstjänst. Om kallelsens liturgi hade ett stilla allvar över sig så är bekräftelsens gudstjänst fest och glädje. Den rikedom som finns i påsktidens liturgier kan med fördel användas för att gestalta den glädje över tron och bekräftelsen som både församlingen och deltagarna ofta känner.

Sändningens gudstjänst

Sändningens liturgi markerar avslutningen på katekumenatsåret. Katekumenerna har tillbringat ett år tillsammans i samtal och bön. Nu ska de i samband med sändningen ”återgå” till sina liv, nu med sitt dop bekräftat och med en personlig kristen tro i bagaget.

Betoningen i sändningens gudstjänst ligger på förbön över och välsignelse av deltagarens livsuppgift att utifrån sin unika kallelse leva som kristen. Denna liturgi kan firas antingen i den egna församlingen eller i stiftets domkyrka tillsammans med stiftets andra katekumener och med biskopen medverkande i gudstjänsten. Om sändningen firas i domkyrkan kan gudstjänsten förgås av ett möte mellan katekumenerna och biskopen då de får samtala om sina erfarenheter av katekumenatsåret.